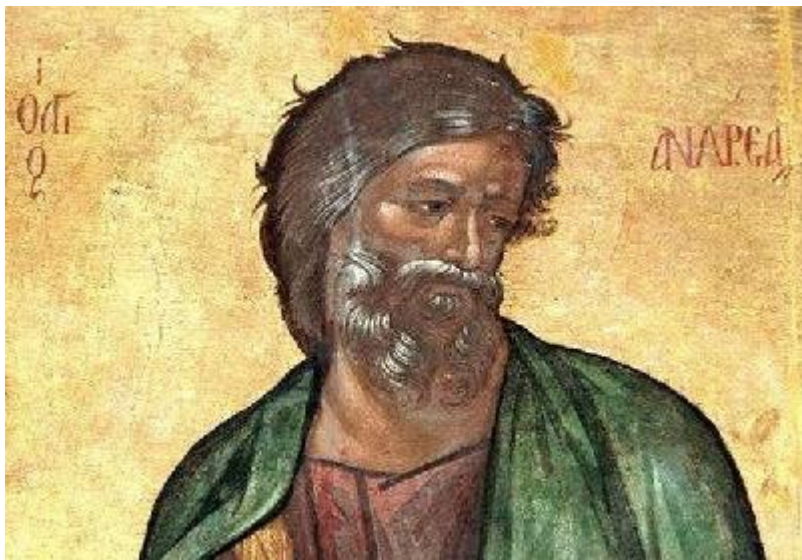

Вяра

13.12 по еретическия, †30 ноември по православния календар - Св. всехвален апостол Андрей Първозвани (Андреевден). Св. Фрументий, архиепископ Етиопски

Подвизи и страдания на свети апостол Андрей Първозвани († 62 г.)

*Свети Апостол Андрей Първозвани.
Фрагмент от стара кипърска икона*

Свети Андрей, Първозваният Христов апостол, син на един евреин, на име Иона, брат на светия първовърховен апостол Петър, бил родом от град Витсаида. Презирайки суетата на този свят и предпочитайки девството пред съпружеството, той не пожелал да встъпи в брак, но като чул, че светият Предтеча Иоан проповядва на Иордан покаяние, оставил всичко, тръгнал след него и останал негов ученик. Когато светият Предтеча, посочвайки минаващия оттам Иисус Христос, произнесъл: “ето Агнецът Божий”, свети Андрей заедно с

другия ученик на Предтеча, когото считат за евангелист Йоан, оставил Кръстителя и тръгнал след Христа. Той намерил брат си Симон (Петър) и му казал: “намерихме Месия (което значи Христос)” и го завел при Иисус. След това, когато ловял заедно с Петър риба на брега на Галилейско море и Иисус извикал към тях, като им казал: “вървете след Мене, и Аз ще ви направя ловци на човеци” - тогава оставил по Господния зов мрежите, тръгнал заедно с брат си Петър след Христа. Андрей бил наречен Първозвани, защото станал последовател и ученик на Иисус Христос преди всички други апостоли. А когато след доброволните страдания на Господа, след Възкресението Му, свети Андрей приел, както и другите апостоли, Светия Дух, който слязъл върху него във вид на огнен език, и когато били разпределяни страните, на него му се паднали по жребий страните Витинскии Пропонтидски, с Халкидон и Византион, Тракия и Македония, простиращи се до самото Черно море и Дунав, а също - Тесалия, Елада, Ахаия, Аминтин, Трапезунт, Ираклия и Амастрида. Свети Андрей минал през тези градове и страни, проповядвайки Христовата вяра, и във всеки град приел много скърби и страдания. Подкрепян от всесилната Божия помощ, той търпял с наслада всички бедствия за Христа. Най-много мъчения претърпял той в един град, наричан Синоп: тук го прострели на земята и като го хванали за ръцете и за нозете, почнали да го влачат, били го с дървета, хвърляли по него камъни, изтръгнали му пръстите и зъбите; но той, с благодатта на своя Спасител и Учител, отново се оказал здрав и изцерен от раните си. Като тръгнал оттук, той минал през други страни: Неокесария, Самосати, Алани, страните на абаските, зигите, босфоряните. После отплавал към тракийския град Византион, където първи проповядвал за Христа и като научил мнозина, поставил презвитери на Църквата; за епископ на Византион той ръкоположил Стахий, за когото свети апостол Павел споменава в посланието до Римляни. А самият той, понасяйки

апостолски страдания и трудове в благовестуването на Христа, обходил Понт, крайбрежието на Черно море, Скития и херсонитите. По Божий промисъл той достигнал до река Днепър и до днешните руски земи. За мястото, където след време възникнал град Киев, казал следните думи:

- Вярвайте ми, че по тези хълмове ще възсияе благодатта Божия; тук ще има велик град и Господ ще въздигне в него много църкви и ще просвети със свето кръщение цялата тази земя.

Той посетил още и Рим, след това се върнал в гръцката област Епир, и отново дошъл в Тракия, като утвърждавал християните и им поставял епископи и наставници. Като минал през много страни, той достигнал Пелопонес и като влязъл в ахайския град Патра, се установил при един почтен мъж, на име Сосий; той го изправил на крака след тежко боледуване и след това обърнал към Христа целия град Патра. В същото време повярвала в Христа и жената на местния владетел - антипата Егеат, на име Максимила, която се освободила от тежките окови на своя недъг и получила бързо изцеление. И мъдрият Стратоклий, братът на антипата, и мнозина други, страдащи от различни недъзи, оздравели след възлагането на ръцете на апостола. Тогава антипатът Егеат се разярил и като хванал светия апостол, го приковал на кръст, за което презвитерите и дяконите на Ахайската страна написали следното:

“Ние, всички презвитери и дякони на Ахайската църква, пишем за страданието на свети апостол Андрей, което видяхме с очите си, до всички църкви, които се намират на изток и на запад, на юг и на север. Мир вам и на всички вярващи в Единия Бог, съвършен в Троица, в истинния Отец, Който е нероден, в истинния Син, Който е роден, в истинния Дух Светий, който изхожда от Отца и почива в Сина; на тази вяра

ние се научихме от свети Андрей, апостол на Иисуса Христа, страданието на когото, непосредствено видяно от нас, ние и описваме.

Антипатът Егеат, като дойде в град Патра, започна да принуждава вярващите в Христа да принесат жертви на идолите. Свети Андрей, като излезе насреща му, каза:

- Ти, който си съдия на хората, би трябвало да познаеш своя Съдия, Който е на небесата, и като Го познаеш, да Му се поклониш, а след като се поклониш на истинния Бог, би трябвало да се отвърнеш от лъжливите богове.

Егеат му каза:

- Ти ли си този Андрей, който разрушава храмовете на боговете и скланя хората към тази неотдавна появила се магьосническа вяра, която римските царе заповядаха да се изстреби?

Свети апостол Андрей отговори:

- Римските царе не разбраха, че Синът Божий, като слезе на земята заради спасението на човешкия род, ясно показва, че тези идоли не само че не са богове, но и са нечисти бесове, враждебни на човешкия род, които учат хората да прогневяват Бога и да Го отвръщат от себе си, за да не ги чува Той. А когато Бог, като се разгневи, се отвърне от човеците, тогава бесовете ще ги пленят и ще ги поробят и ще ги съблазняват дотогава, докато душите им не излязат от телата им разголени, нямащи със себе си нищо друго освен греховете си.

Егеат каза:

- Когато вашият Иисус проповядваше тези бабешки и празни басни, иудеите Го приковаха към кръста.

Андрей отвърна:

- О, да би пожелал да разбереш тайнството на Кръста: как Съзателят на човешкия род, поради любовта Си към нас, доброволно претърпя страдания на кръста, защото Той и за времето на страданията Си знаеше, и за тридневното Си възкресение пророкуваше, и седейки с нас на последната вечеря ни извести за Своя предател, говорейки за бъдещето като за минало, и доброволно отиде на това място, на което трябваше да бъде предаден в ръцете на иудеите.

- Удивлявам ти се - възрази Егеат - как ти, бидейки мъдър човек, вървиш след Този, за Когото изповядваш, че е разпънат на кръст - без значение по какъв начин: доброволно или неволно.

Апостолът отговори:

- Велико е тайнството на Кръста и ако искаш да чуеш, ще ти го кажа.

- Това не е тайнство, а смъртно наказание за злодейци - възрази Егеат.

Свети Андрей отговори:

- Това смъртно наказание е тайната на човешкото обновление, само благоволи търпеливо да ме изслушаш.

- Ще те изслушам търпеливо - каза съдията, - но ако ти не сториш това, което заповядвам, ще понесеш върху себе си същата тайна на кръста.

На това апостолът отговори:

- Ако се боях от кръстната смърт, никога не бих славил Кръста.

Егеат каза:

- Както хвалиш кръста, поради безумието си, ти не се боиш

от смъртта, поради дързостта си.

Апостолът отговори:

- Не поради дързостта, а поради вярата не се боя от смъртта, защото честна е смъртта на преподобните, а за грешниците смъртта е люта. Искам да изслушаш какво ще ти кажа за тайната на Кръста и като познаеш истината, да повярваш; а като повярваш, да намериш душата си.

Егеат каза:

- Намира се нещо, което е изгубено. Нима душата ми е изгубена, че ти казваш да я намеря с вяра, не знам си каква?

Свети Андрей отговори:

- Това е, което ти би могъл да научиш от мен. Ще ти покажа в какво се състои гибелта на човешките души, за да можеш да познаеш тяхното спасение, извършващо се чрез кръста. Първият човек е въвел смъртта чрез дървото на престъплението и за човешкия род е било нужно смъртта да бъде унищожена чрез дървото на страданието. И както първият човек, въвел смъртта чрез дървото на престъплението, бил създаден от чиста земя, така трябваше от чиста Дева да се роди и Христос, съвършеният човек, Който заедно с това е и Синът Божий, създал първия човек, за да възвърне отново изгубения вечен живот на всички хора. И както първият човек съгреши, като простря ръцете си към дървото за познаване добро и зло, така за спасението на човеците трябваше Синът Божий да простре ръцете Си на кръста заради невъздържанието на човешките ръце и заради сладката храна от забраненото дърво да вкуси горчива жлъчка.

На това Егеат каза:

- Разказвай тези приказки на ония, които искат да те слушат.

Но ако ти не послушаш моята заповед и не пожелаеш да принесеш жертви на боговете, тогава, като те набия с тояги, ще те разпъна на кръста, който ти прославяш.

Андрей отговори:

- Аз всеки ден принасям на Единия, Истинен и Всесилен Бог не дим от кадило, не месо на волове, не кръв от козли, а непорочния Агнец, принесен в жертва върху кръстния олтар. Всички вярващи хора се причащават с Неговото пречисто тяло и вкусват Неговата кръв, но Този Агнец пребивава цял и жив, макар че наистина се заколва; всички наистина вкусват плътта Му и пият кръвта Му, но както казвам, Той винаги пребивава цял, непорочен и жив.

Егеат каза:

- Как може да стане това?

Андрей отговори:

- Ако искаш да узнаеш, стани ученик, за да научиш това, за което питаш.

Егеат каза:

- Аз ще те разпитам за това учение чрез мъки.

Апостолът отговори:

- Удивлявам се на това, че ти, бидейки мъдър човек, говориш като безумен, защото, можеш ли да узнаеш от мен тайните Божии, разпитвайки чрез мъчения? Ти чу за тайнството на Кръста, чу и за тайнството на жертвата. Ако повярваш, че Христос, Синът Божий, разпънат от иудеите, е истинският Бог, тогава аз ще ти разкрия как Той, бидейки умъртвен, живее и как, бидейки принасян в жертва и вкусван, пребивава цял в Царството Си.

Егеат каза:

- Ако Той е умъртвен и както казваш ти, употребяван от хората за храна, тогава как може да бъде жив и цял?

- Ако повярваш с цялото си сърце - отговори апостолът, - ще можеш да разбереш тази тайна; а ако не повярваш, никога не ще постигнеш тази тайна.

Тогава Егеат, като се разгневи, заповяда да хвърлят апостола в тъмницата.

Когато светецът беше хвърлен в тъмницата, при него се събра много народ от цялата страна, който искаше да убие Егеат и да освободи Андрей. Но светият апостол ги удържал, като ги вразумявал и им казал:

- Не превръщайте мира на нашия Господ Иисус Христос в дяволски метеж; защото нашият Господ, бидейки предаден на смърт, показа всяко търпение, не противоречеше, не викаше, гласът Му не се чу по улиците; затова и вие мълчете и бъдете спокойни. Не пречете на моето мъченичество, но сами, като добри подвижници и воини Христови, се пригответе за това, търпеливо да понесете върху телата си всевъзможни изтезания и рани. Ако трябва да се боим от мъки, нека се боим само от тези, които нямат край, а човешките заплахи и закани са подобни на дим - като се явяват, внезапно изчезват. И ако се боим от страдания, трябва да се боим от тези, които започват, за да не свършат никога. А временните страдания, ако са незначителни, се понасят леко; а ако са големи, то скоро, като отделят душата от тялото, сами свършват. Но люти са тези страдания, които са вечни. Затова бъдете готови за това, чрез временните скърби да преминете във вечната радост, където ще се веселите, винаги ще процъфтявате и винаги ще царувате с Христа.

Свети Андрей прекара цялата нощ, като поучаваше така хората. На сутринта антипатът Егеат седна на съдилището; той повика при себе си свети Андрей и му каза:

- Реши ли се да оставиш безумието и да не проповядваш Христа, за да можеш да се веселиш с нас в този живот, защото велико безумие е доброволно да се отива на мъчения и огън?

Светецът отговори:

- Ще бъда в състояние да се веселя с теб, когато повярваш в Христа и отхвърлиш идолите, защото Христос ме изпрати в тази страна, в която придобих немалко хора за Него.

Егеат каза:

- Принуждавам те да принесеш жертви, за да могат съблазнените от теб да оставят суетата на твоето учение и да принесат угодни на боговете жертви, защото няма град в Ахаия, в който храмовете на боговете да не са опустели; затова сега е нужно честта им да бъде възстановена чрез теб, така че тези, които бяха прогневени от теб, от теб да бъдат и умилоствени, и тогава ще пребъдваш в дружеска любов и с нас. А ако не се подчиниш, то за тяхното безчестие ще приемеш различни мъчения и ще бъдеш окачен на кръста, който прославяш.

На това свети Андрей отговори:

- Чуй, сине на смъртта, обречен на вечни мъки, послушай мен, слугата Господен и апостола на Иисуса Христа! Досега разговарях с тебе кротко, и желях да те науча на светата вяра, така че ти, като имаш разум да познаеш истината и като отхвърлиш идолите, да се поклониш на живеещия на небесата Бог. Но тъй като ти пребиваващ в своето безсрамие и мислиш, че се боя от мъченията ти, изобрети против мен най-тежките мъчения каквито знаеш, защото толкова по-угоден ще бъда на

моя Цар, колкото по-тежки мъчения претърпя за Него.

Тогава Егеат заповяда да го прострат и да го бият. И когато биещите го по трима се смениха седем пъти, светецът беше вдигнат и заведен при съдията.

Съдията му каза:

- Послушай ме, Андрей и не проливай напразно кръвта си, защото, ако не ме послушаш, ще те разпъна на кръст.

Свети Андрей отговори:

- Аз съм раб на кръста Христов и желая кръстната смърт. А ти можеш да избегнеш вечното мъчение, ако, след като изпиташ моето търпение, повярваш в Христа, защото аз скърбя повече за твоята гибел, отколкото за своите страдания: моите страдания ще свършат за един, най-много - за два дни, а твоите мъчения и след хиляди години няма да имат край. Затова, не преумножавай мъченията си и не разпалвай вечния огън за себе си.

Мъчение
на свети апостол Андрей Първозвани. Фрагмент от миниатюра в
стара ромейска минология

Разгневеният Егеат нареди да разпънат свети Андрей на кръст, като го привържат за ръцете и нозете: защото той не искаше да го прикове с гвоздеи, за да не умре бързо, а като виси привързан, да приеме повече мъчения.

Когато слугите на мъчителя го водеха на разпятие, се събра народ, който викаше:

- В какво е съгрешил този праведен човек и приятел Божий? За какво го водят на разпятие?

А Андрей помоли народа да не пречи на страданието му и с радост отиваше на мъчение, не преставайки да поучава. Когато дойде на мястото, където трябваше да бъде разпнат, като видя отдалеч приготвения за него кръст, възкликна с висок глас:

- Радвай се, Кръсте, осветен от Христовата плът и украсен с Неговите членове като с бисери. Докато Господ не беше разпнат на теб, ти беше страшен за човеците, а сега те обичат и с желание те приемат, защото вярващите знаят каква радост носиш в себе си и какво въздаяние е приготвено за теб. С дръзновение и с радост идвам при теб, а ти ме приеми с веселие, защото аз съм ученик на Този, Който беше повесен на теб. Приеми ме, тъй като аз винаги съм желал да те прегърна, о, честни Кръсте, получил от членовете Господни красота и славно украшение, отдавна желан, горещо обичан, когото непрестанно търсех. Вземи ме изсред хората и ме предай на моя Учител, та чрез теб да ме приеме Този, Който ме изкупи чрез теб.

Като каза това, той сне от себе си дрехите и ги даде на мъчителите. Те го повдигнаха на кръста, като привързаха ръцете и нозете му с въжета, разпънаха го и го повесиха. Около него стоеше множество народ, около двадесет хиляди. Между тях беше и братът на Егеат, на име Стратоклий, който

викаше заедно с народа:

- Несправедливо страда този свят мъж!

А свети Андрей укрепваше вярващите в Христа и ги убеждаваше да търпят временните мъчения, като учеше, че никое мъчение не струва нищо в сравнение с бъдещото за него въздаяние.

После целият народ тръгна към дома на Егеат, възклицаваше и казваше:

- Не трябва да страда така този свят и честен човек, този добър, благонравен, кротък и премъдър учител, но трябва да се снесе от кръста, защото той, висейки втори ден на кръста, не престава да учи на правда.

Тогава Егеат, като се уплаши от народа, веднага тръгна с него, за да снесе свети Андрей от кръста. Той, като видя Егеат, каза:

- Защо си дошъл, Егеате? Ако искаш да повярваш в Христа, ще ти се отвори, както ти обещах, вратата на благодатта. А ако си дошъл само за да ме снемеш от кръста, аз не желая, докато съм жив, да бъда снет от кръста, защото вече виждам моя Цар, вече Му се покланям, вече стоя пред Него, но страдам за теб, защото теб те очаква приготвената ти вечна гибел. Погрижи се за себе си, докато можеш, за да не ти се прииска да започнеш тогава, когато вече няма да имаш сили.

Когато слугите искаха да го отвържат от кръста, не можеха да го докоснат; и множество други хора, един през друг, се стараеха да го отвържат, но не можаха, защото ръцете им ставаха като мъртви. След това свети Андрей възкликна гръмогласно:

- Господи Иисусе Христе! Не допускай да бъда снет от

кръста, на който съм разпънат за Твоето име, но ме приеми, Учителю мой, Когото възлюбих, Когото познах, Когото изповядвам, Когото желая да видя, чрез Когото станах това, което съм! Господи Иисусе Христе, приеми духа ми с мир, защото вече ми е време да дойда при Теб и да Те съзерцавам, така силно желан от мен! Приеми ме, Учителю Благий, и не позволявай да бъда снет от кръста, преди да приемеш духа ми.

Когато той каза това, осия го светлина от небето, като мълния, пред очите на всички, и блестеше около него, така че за тленното човешко око беше невъзможно да го гледа. Тази небесна светлина сияеше около него половин час и когато светлината отстъпи, светият апостол предаде духа си и отиде в блясъците на светлината, за да се яви пред Господа.

Вярващата в Христа Максимила, жена от знатен произход, с целомъдрен и свят живот, като узна, че свети Андрей е отишъл при Господа, с не с голяма чест тялото му и като го помаза със скъпоценни аромати, го положи в своя гроб, в който трябваше да бъде по-гребана самата тя. Егеат, като се разгневи срещу народа, намисли да му отмъсти и открито да накаже със смърт въставащите срещу него, а Максимила искаше да наклевети пред царя. Докато той мислеше за това, внезапно го нападна един бяс и мъчен от него, Егеат умря наред града. Когато съобщиха за това на брат му Стратоклий, вярващ в Христа, той нареди да го предадат на погребение, а сам не поиска нищо от имота му, като каза:

- Не ми давай, Господи мой, Иисусе Христе, да се докосна до нещо от съкровищата на моя брат, за да не се оскверня с неговия грях, защото той, понеже обичаше суетното имущество, се осмели да умъртви Господния апостол.

Това стана в последния ден на ноември, в Ахаия, в град Патра, където и досега, по молитвите на апостола, на хората се подават много благодеяния. Страх Божий обхвана всички и

нямаше никой, който да не вярва в нашия Спасител, Бога, Който иска да спаси всички и да ги доведе "до познание на истината", Комуто слава във вечни векове, амин.

След като изминали много години, мощите на свети апостол Андрей, по заповед на великия цар Константин, били донесени от мъченик Артемий в Константинопол и положени заедно със свети евангелист Лука и със свети Тимотей, ученика на свети апостол Павел, в пресветлия апостолски храм, вътре в свещения жертвеник.

По молитвите на Твоя апостол, Христе Боже, утвърди в православието Своите верни и ни спаси. Амин.

Тропарь апостолу Андрею Первозванному

глас 4

Яко апóстолов первозвáнный/ и верховнаго сýщий брат,/ Влады́це всех, Андрее, моли́ся/ мир вселénней дарова́ти// и душáм нáшим véлию мýлость.

Кондак апостолу Андрею Первозванному

глас 2

Мýжества тезоименíтаго Богоглаго́льника/ и Цérкве возслéдователя верховнаго,/ Петро́ва сродника восхва́лим,/ занé я́коже дрéвле семý, и ны́не нам воззва́:// приидíte, обрето́хом Желáемаго.

Величание апостолу Андрею Первозванному

Велича́ем тя,/ апóстоле Христóв Андрее,/ и чтим болéзни и труды́ тво́я,/ и́миже трудíлся еси́// во благовéстии Христóве.

Молитва апостолу Андрею Первозванному

Первозвáнне апóстоле Бо́га и Спа́са нáшего Иисýса Христá,

Цѣркве послѣдователю верховный, всехвальне Андрее, сла́вим и велича́ем апóстольския труды́ тво́я, сла́дце помина́ем твоё благословѣнное к нам пришѣствие, ублажа́ем честна́я страда́ния тво́я, яже за Христа́ претерпѣл еси́, лобыза́ем священны́я мо́щи тво́я, чтим святу́ю па́мь твою́ и ве́руем, я́ко жив Господь, жива́ же и душа́ тво́я и с Ним во ве́ки пребыва́еши на Небеси́, иде́же и любиши ны то́южде любóвию, е́юже возлюбил еси́ нас, егда́ Ду́хом Святы́м прозрѣл еси́ на́ше е́же ко Христу́ обращѣние, и не то́чию любиши, но и мо́лиши о нас Бо́га, зря во Свѣте Его́ вся ну́жды на́ша. Та́ко ве́руем и та́ко сию́ ве́ру на́шу испове́дуем во хра́ме, я́же во и́мя твоё, святы́й Андрее, пресла́вно создáся, иде́же святы́я мо́щи тво́я почива́ют; ве́рующе же, про́сим и мо́лим Го́спода и Бо́га и Спа́са на́шего Иису́са Христа́, да моли́твами твои́ми, я́же при́сно послу́шает и приѣмлет, пода́ст нам вся потре́бная ко спасѣ́нию нас грѣшных; да я́коже ты а́бие по гла́су Го́спода, оста́вь мре́жи сво́я, неукло́нно Ему́ послѣдовал еси́, си́це и кийждо от нас да и́щет не сво́их си, но е́же к созидáнию бли́жняго и о го́рном звáнии да помышля́ет. Имúще же тя предста́теля и моли́твенника о нас, упова́ем, я́ко моли́тва тво́я мно́го мо́жет пред Го́сподем и Спаси́телем на́шим Иису́сом Хри́стом, Ему́же подобáет вся́кая сла́ва, честь и поклонѣ́ние со Отце́м и Святы́м Ду́хом во ве́ки веко́в. Ами́нь.

Похвално слово за свети апостол Андрей Първозваний

Здрава е мрежата на апостолската ловитба, дивна е паметта на Андрей и дивен е споменът за мрежата, която той употребил за ловитба и за привличане на народите към Христовата вяра. Защото мрежата, която използвали тези безсмъртни покойници, никога не може да бъде разкъсана от забравата. Не ще овехтеят с времето тези оръдия за лов, които

са сътворени не от човешкото изкуство, но от Божията благодат. Макар че самите рибари са си заминали от нас, оръдията, които са използвали, или мрежата, с която са уловили самия свят, никога не са овехтявали. Когато хвърлят и изтеглят мрежата те са невидими, обаче мрежите им се оказват пълни. Не тръст са взели те, която тлее с времето, не ленени влакна, изгниващи от овехтяване, потопили те във водата. Не кукичка са направили те, която е разяждана от ръжда, не храна са поставили на кукичката, с която да уловят риба. Не на камък са седели те, до който се допират водите, не в лодка, която разбива вълнението, са плували. Не риба, естество неразумно, са уловили. Но както е дивно изкуството, което са употребили, така и оръдията им са били нови и необикновени. Защото вместо тръст те употребяват проповедта, вместо влакна – паметта, вместо кука – силата, вместо примамка – чудесата, вместо камък – небесата, от които те провеждат този лов; вместо лодка те имат олтар, вместо риба те улавят и самите царе, вместо мрежа те разпространяват Евангелието, вместо изкуство те прилагат Божествената благодат; вместо морето те управляват човешкия живот; вместо мрежа те са привикнали да използват кръста.

И кой е виждал някога мъртви рибари да улавят живи хора, като риби? О, велика е силата на Разпнатия! О, превисока е красотата на Божественото достойнство! В живота няма нищо подобно на висотата на апостолската благодат. Човешкият живот е видял много наистина дивни и превишаващи разума неща; защото е видял пролятата викаща кръв и убийство, говорещо без език, и естество, разделило се, поради завист със себе си, видял е брат, причиняващ смърт на едноутробния брат, и врата на смъртта, отворена чрез язвата на завистта. Видял е ковчега на Ной непотопен по време на потопа на света и гибелта на човешкия род. Видял е старец, въоръжил се,

поради вярата си, против своята утроба, сиреч сина, и този, който не бил умъртвен - принасян като че ли в жертва. Видял е благословение, получено чрез кражба, и борба на Създателя Бога с раб. Видял е завист, възникнала между братя, и робство, изходатайствало царство. Видял е приготвен чрез съновидение престол и предатели на брат, привлечени от глад. Видял е жезъл, вършещ чудеса и къпина, покрита с огън, като с роса. Видял е законодателя Моисей, заповядващ на стихииите. Видял е води, направени твърди като камък, дълбоко море - пресушено, път - внезапно приготвен и стълб облачен денем, огнен нощем, даруван за водач на множество хора. Видял е жезъл, цъфнал без земя. Видял е мана, изпращана вместо хляб от небето. Видял е слънцето, спряно от човешка молитва, като с някаква юзда и зачатие на пророк, измолено с молитвите на безплодна. Видял е шепа брашно, която била по-голяма от житниците, и гърне с дървено масло, което било по-изобилно от водните извори. Видял е колесница, носена във въздуха, и пророк взет в нея. Видял е после кости на мъртвец да бъдат лек за живот. Човешкият живот е видял много такива велики и удивителни неща; но те са преминали като трева и са угаснали като светилник при изгрева на слънцето. Никога не е имало нищо такова, каквито са били апостолите. Бидейки служители на Божието слово, те имали общение с Този въплътен, Който като Бог, няма образ. Те вървели след Този ходещ, Който е вездесъщ. Сядали около трапеза с Този, Който не се вмести в никое място. Слушали гласа на Този, Който е сътворил всичко със словото Си. Те обхванали с език, като с някаква рибарска мрежа, целия свят. По време на пътешествията си те обходили краищата на земния кръг. Те изкоренили заблудите като къклица, изсекли капищата като някакви тръни, изтребили идолите - като някакви диви зверове, прогонили демоните - като вълци. Те съединили Църквата като някакво стадо, събрали православните - като пшеница. Те изтръгнали ересите като плевели, изсушили иудейството - като трева, изгорили с

огън гръцките статуи – като някакви растения. Те обработили човешката природа – като с плуг, и посели словото Божие – като някакво семе. Накрая всичките им действия просияли като някакви звезди. Затова Господ ясно им казал: "Вие сте светлината на света". Защото изток на човека християнин е Този, Който се родил от Дева. Утро за него е Този, Който е положил началото на кръщението. Сияние – благодатта на разпнатия Христос. Лъчи – тези предивни езици. Ден – бъдещия век. Пладне – времето, в което Господ е бил на кръста. Запад – пребиваването в гроба. Вечер – тази кратковременна смърт. Сияние на слънцето – възкресението от мъртвите. "Вие сте", казал, "светлината на света". Погледни към тези звезди и се ужаси от сиянието им. Затова възпоменаваният сега Андрей, когото намерил Господа на всички като някакво съкровище от светлина, възкликнал, обръщайки се към своя брат Петър:

- Намерихме Месия.

О, превъзходство на братската любов! О, преобръщане на реда! – Андрей се родил след Петър в живота и първи завел Петър при Евангелието, и – как го уловил: "намерихме" казал "Месия". От радост било казано това, това било съединено с веселие благовестие за намерения предмет. Намерихме, казал, това съкровище: **бягай Петре, от нищетата на обрязването, освободи се от раздраните дрипи на закона, отхвърли от себе си игото на буквата, смети го за нещо незначително, презри настоящето – като съновидение**, и се погнуса от Витсаида – като от някакво лошо и отхвърлено място. Остави мрежата – като оръдие на нищетата, лодката – като обиталище по време на потопа, риболова – като занаят, подложен на морско вълнение, рибата – като стока за чревоугодие, **иудейския народ – като превъзнасяне пред Бога, Каиафа – като баща на лукаво съборище**. Намерихме Месия, Когото превъзвестиха

пророците, Когото законът ни провъзгласи със своето учение, като с някаква тръба. Намерихме съкровището на закона. Бягай Петре от глада на буквите: намерихме Месия, Когото от древност предизобразиха знаменията, Когото Михей видял на престола на славата, Когото Иезекиил видял върху херувими, Когото Даниил съзрял на облаци, Когото Навуходоносор видял в пещта, Когото Авраам приел в шатрата си, Когото Моисей видял изотзад на скалата. Този намерихме, безначално родения и явил се в последните дни. О, велико съкровище, пълнота на което не може да бъде изчерпана! Това са богатства, неподлежащи на законите на веществото, природата, на които не знае начало и самото намиране на които е ново. “Намерихме Месия (което значи Христос)”. Много са христософците, но всички те са смъртни. Авраам е бил христос, но е изтлял в гроба; Исаак също е бил христос, но костите му лежат в гроба. Иаков е бил христос, но е смъртен. И Моисей е бил христос, но е бил погребан, на кое място, не знаем. Подобно на това и Давид е бил христос, но всички те са станали плячка на смъртта. Единствен Христос наистина по природа е Бог, Който поради Своето милосърдие към хората запечатал с излизането Си от девическата утроба, като с някакъв печат, и тези рибари с изворите на своите изцеления. Негова е властта, царството, славата и поклонението, с непорочните и единосъщни, със същата природа, Отец и Свети Дух, сега и винаги и във вечни векове, амин.

Свети Йоан Златоуст (ок. 347/350—407)

**В памет на свети Фрументий, архиепископ
Индийски**

(† ок. 380 г.)

В края на царуването на Константин Велики един

любознателен тирски търговец - християнин, на име Меропий, се отправил на пътешествие в Индия и в другите страни по бреговете на Червено море. Меропий имал двама племенници: Фрументий и Едесий, които той взел със себе си, желаейки да запознае и тези юноши с неизвестни за тях страни, с друга природа, с нравите и обичаите на другите народи.

Когато те плавали в морето, от неблагоприятния вятър и от силното вълнение корабът им спрял до Етиопия, населена с диви варвари, които взели в плен пътешествениците. Едни убили, а други издавили в морето. Самият Меропий бил убит, а племенниците му Фрументий и Едесий били оставени живи и изпратени в град Авкусум, в дар на етиопския цар. Царят харесал двамата юноши и пожелал да ги остави при своя двор. По царска заповед, за обучението на юношите били определени специални възпитатели и учители, за да може след обучението на юношите да им бъдат дадени длъжности при двора.

Бидейки от детските си години просветени с Христовата вяра, Фрументий и Едесий бързо се извисили по ум и образование над всички, заобикалящи царя, и скоро станали силни и влиятелни лица при двора му.

Те се удостоили с още по-голяма чест след смъртта на царя, когато на престола на Етиопия встъпил неговият малолетен син Айзан. За възпитател на Айзан бил избран Фрументий. Тогава Фрументий и брат му Едесий, имайки голямо влияние в цялата страна, могли свободно да изповядват вярата си. В това време търговски отношения с Етиопия завързали някои римски и гръцки граждани, повечето от които били християни. Едесий и Фрументий се запознавали с пристигащите по търговски дела търговци и устройвали с тях богослужебни събрания, за които те построили неголяма църква. Заедно с това и етиопците малко по малко се запознавали от Фрументий

и Едесий с християнската вяра и усвоявали по малко истините на християнската вяра и нравственост.

Междувременно Айзан пораснал. Тогава Едесий и Фрументий започнали да молят царя да ги пусне в родината им. След известно колебание Айзан им позволил да напуснат Етиопия. Като получили разрешение, те още с първия кораб отплавали към Гърция. Едесий, пристигайки в Гърция, се отправил към родината си, към Тир, издирвайки родителите си, за да не се разделя повече с тях до края на дните им. Но не със същото намерение напуснал Етиопия Фрументий. Той успял да се привърже към тази страна, която по Божий промисъл станала негова втора родина. И желаел пламенно страната да му стане сродна и по вяра. Затова пред радостите от роднинското виждане, той предпочел висшата духовна радост, сгодявайки за Христа новата Абисинска църква.

Вдъхновяван от такива светли мисли, Фрументий, вместо към Тир, се отправил към Александрия, където тогава епископ бил свети Атанасий Велики, ревностният поборник на Църквата Христова. Като дошъл при свети Атанасий, той подробно му разказал всичко, което им се наложило да изпитат с Едесий в Абисинската страна, започвайки от чудесния промисъл за тях в плен при варварите, жестоко изстребили Меропий и останалите християни заедно с него. Той обяснил на великия светител, че тези варвари след това вече не странели от християните и дори вникнали в техния живот и учение, и сега лесно биха могли да бъдат просветени със светлината на Христовата истина. Почвата за това вече е подготвена и тази страна жадува да се появи сеяч. Затова Фрументий горещо молел светителя още сега да изпрати в Етиопия епископ и клир.

Като изслушал разказа, свети Атанасий видял в съдбата на тези братя дивен, Божий промисъл за обръщане на етиопците

към Христа. При това го озарила мисълта, че най-добре е за епископ на Етиопия да постави самия Фрументий, успял отблизо да изучи нравите, обичаите и езика на жителите на тази страна, и заслужил там уважение и любов.

Тогава блаженият Атанасий му казал:

- А кой сред нас може по-добре от теб да разгони мъглата на езичеството и да занесе там зората на божественото благовестие?

След това Фрументий бил ръкоположен от свети Атанасий за епископ и с апостолска ревност отново се отправил към Етиопия, за да просвещава езичниците. Преди всичко той започнал да убеждава самия цар Айзан да приеме свето кръщение. Младият цар, привикнал да се ползва от съветите на Фрументий и в дълбочината на душата си склонен да приеме вярата на своя учител, със сърдечна вяра внимавал в проповедта му за Възкръсналия и се кръстил в Името Христово. След него се кръстили и мнозина от приближените на царя. Господ удостоил този Свой равноапостолен угодник с дара на чудотворството; със силата на Името Христово свети Фрументий изцерявал бесновати и страдащи от различни недъзи. А тези, които със своите мъдрувания отричали Христовото учение и не искали да повярват на благовестието на свети Фрументий, той предавал на властта на сатаната, "та духът да бъде спасен", според Апостола, а други от упорстващите поразявал със сухота на цялото тяло, а на трети причинявал ослепяване на очите. При тези внезапни страшни знамения, ставащи по думата на Божия угодник, дори упоритите измежду езичниците се прекланяли пред него и като изповядвали Христа, Сина Божий, получавали изцеление от Фрументий и били кръщавани.

Народът се удивлявал на силата на благовестието на проповедника и самият цар неволно възкликнал:

- Колко години ти живя с нас и не видяхме от теб никакво чудо! А откъде сега ти е дадена такава благодат и при това за толкова кратко време?!

А блаженият Фрументий отговорил на царя и на всички, които го познавали отблизо:

- Не е мой този дар, честни приятели Христови, а е дарът на свещенството от Самия Господ Христос. Отдавна виждах вашето добро намерение и предразположеност да приемете Христа. Затова, като оставих отечеството си и като пренебрегнах родството си, подчинявайки се на гласа Господен, аз се отправих към Александрия и разказах за вашата духовна жажда на самия Атанасий Велики, свещеноначалника на Александрийската църква. Той ме удостои със свето ръкоположение и като ме просвети с апостолската благодат, ме изпрати при вас с молитва и с благословение. Ето този свещен Божий дар, чрез мен, извършва във вас, приелите с вяра словото на благовестието, тези знамения, които виждате.

Като положил по този начин началото на Църквата Христова в Етиопия, свети Фрументий започнал ревностно да се грижи за външното и вътрешното ѝ благоустройство. Из цялата страна той съзиждал храмове за новообърнатите и навсякъде устройвал да има богослужения.

Заедно с това той се погрижил за превода на Свещеното Писание на етиопски език.

След това проповедта на Евангелието се разпространявала в Етиопия още по-успешно.

И така свети Фрументий поживял богоугодно немалко години, като утвърждавал вярващите с примера и със словото си в съблюдаването на Божиите заповеди, след което, около

360 г., мирно отишъл при Господа, като оставил Етиопската църква добре устроена. От честните мощи на светителя неоскъдно се подавали различни изцеления на всички, които с вяра и с молитва прибегвали към него, за слава на Христа, истинния наш Бог. Амин.

ЧЕТИ-МИНУТИ

{{_LINK1_}}